

Odnos između pravosuđa i medija u BiH

Autor: Zinaida Đelilović

UVOD

Položaj novinara u bh. društvu nikada nije bio teži nego danas. Ovim poslom se bavim još od 2002. godine, kada sam pratila suđenja osobama koje su u to vrijeme bile na glasu kao "šefovi sarajevskog podzemlja". Kolege i ja smo svakodnevno o njima izvještavale, a da nam niko od tih "ozloglašanih" osoba nikada nije zaprijetio tužbom, ili ne daj Bože palicom. Ili su takve situacije, barem, bile jako rijetke. Da su nam ti ljudi i prijetili možda bismo i mogli shvatiti¹, jer smo izvještavali o njihovom kriminalu. Ali, šta reći danas, kada nam prijete oni koji bi trebali biti na našoj strani: prije svega građani, a potom predstavnici pravosuđa i policije?

Broj napada na predstavnike medija u proteklih godinu je ne samo porastao, već su ti napadi sve brutalniji. Među najekstremnijima je pokušaj ubistva kolege Vladimira Kovačevića u Banjoj Luci.²

Navest ću još neke primjere: optužbe koje je na račun novinara BNTV uputio tadašnji predsjednik RS-a, a danas predsjedavajući Predsjedništva BiH Milorad Dodik, napad na ekipu BHRT-a u Konjicu, napad na fotoreportere portala Klix i Al Jazeera na demonstracijama dijela bivših boraca u Sarajevu, nasrtaj predsjednika OO SDA Novi Grad Sarajevo Huse Ćesira na "kameru" Žurnala...

Ovaj problem prepoznala je i Evropska komisija. U njihovom izvještaju za 2018. godinu³, između ostalog, navodi se da su potrebna značajna unapređenja strateškog, pravnog, institucionalnog i političkog okvira za

¹ Tužilaštvo BiH u ratu s novinarskim slobodama, Al Jazeera Balkans, 22.06.2019.

<http://balkans.aljazeera.net/vijesti/tuzilastvo-bih-u-ratu-s-novinarskim-slobodama>

² Napadnuti novinar Kovačević: Razvukli su šipke i počeli me udarati, Radio Sarajevo, 27.08.2018. <https://www.radiosarajevo.ba/vijesti/bosna-i-hercegovina/napadnuti-novinar-kovacevic/310814>

³ <http://europa.ba/wp-content/uploads/2018/04/20180417-bosnia-and-herzegovina-report.pdf>

poštivanje ljudskih prava i to uključuje slobodu izražavanja gdje je nastavljen politički pritisak na novinare i njihovo zastrašivanje, uključujući fizičke i verbalne napade.

U BiH su u posljednje vrijeme brojni primjeri pritisaka na medije uzrokovanih otkrivanjem afera "Diploma", "Selefije", pa sve do posljednje, tzv, afere "Potkivanje", koja već neko vrijeme potresa krovnu pravosudnu instituciju, Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH. Sve ove afere razotkrio je online magazin Žurnal od početka ove godine, tako da su njihovi novinari i najčešće „na udaru“ predstavnika pravosudnih institucija.

RAZOTKRIVANJE SLABOSTI PRAVOSUDNOG SISTEMA

Afera „Diploma“: U januaru ove godine magazin Žurnal objavio je videosnimak o kupovini diploma u BiH pod naslovom "Kako kupiti diplomu srednje medicinske škole za samo 17 dana". Iz Tužilaštva BiH se prvih dana nisu oglašavali o ovom pitanju, da bi potom poslali saopćenje za javnost u kojem su naveli kako su procijenili da „nema osnovane sumnje“ da se u školama iz Širokog Brijega i Srednje Bosne prodaju diplome.

Tužilaštvo BiH se ovim povodom oglasilo 9. januara 2019. godine: "*Tužilaštvu BiH nikada nije dostavljen izvještaj niti informacija o počinjenim krivičnim djelima, u vezi sa osobom P. Senad rođen 1978. godine u Fojnici, a koji se pojavljuje na snimku koji je **objavljen na Žurnalu**, zbog čega u odnosu na navedenu osobu, Tužiteljstvo BiH nije moglo ni postupati. Tužilaštvu BiH, Državna agencija za istrage i zaštitu BiH, dostavila je Informaciju broj 16-04/2-04-1-6395/18 u kojoj se navodi potpuno druga osoba rođena 1982. godine u Bihaću. Dakle, osoba koja se pojavljuje na snimku nije bila prijavljena Tužilaštvu BiH*".

Nisu imali dovoljno materijala za pokretanje predistražnih radnji, ali zato su se iz Tužilaštva BiH odlučili pozvati na ispitivanje novinarku Žurnala Azru Omerović. Ona je poziv za ispitivanje dobila u martu 2019. od državnog tužitelja Olega Čavke. Prema pisanju Žurnala, u pozivu nije bilo navedeno na koje će okolnosti novinarka biti ispitana.

"Mogu te pitati o svemu što želim", kazao je tužilac Čavka novinarki Omerović.

I pitao je, mada je znao da u članu 82 Zakona o krivičnom postupku BiH piše da se **"ne može saslušati kao svjedok lice koje bi svojim iskazom povrijedilo dužnost čuvanja profesionalne tajne /vjerski službenik,**

*ispovjednik, novinar u svrhu zaštite izvora informacije", piše Žurnal.*⁴

Afera „Selefije“: Žurnal u martu ove godine objavljuje svjedočenje selefije iz BiH koji tvrdi da su ga vrbovali hrvatski obavještajci.⁵ Ova priča podigla je popriličnu prašinu ne samo u bh. javnosti, već i šire. O njoj su izvještavali i svjetski mediji kao što je ugledni njemački **Die Tageszeitung**.⁶

Novinar Žurnala Avdo Avdić, koji je otkrio ovu aferu, 25. marta pozvan je u Tužilaštvo BiH radi davanja izjave. O tome su izvještavali svi bh. mediji. I u ovom slučaju postupajući tužitelj je Oleg Čavka. On je Avdiću poslao poziv da da iskaz u krivičnom predmetu koji se odnosi na navodni obavještajni upad Republike Hrvatske u BiH i vrbovanje državljana BiH za obavještajni rad za potrebe Republike Hrvatske.

"Tužitelj me držao pola sata da čekam ispred, prethodno je doveo svjedoka inicijala H.Č. Rekao je u hodniku da čak na njega vrše pritisak. Nakon toga je Čavka pustio mene unutra. Ispitivao me o mojim kontaktima, izvorima i kretanjima po ugostiteljskim objektima u Sarajevu i ono što je ključno, pitao me odakle mi informacije o ruskom utjecaju u Bosni i Hercegovini. Znači, nije me pitao ništa o ovom slučaju o upadu obavještajnih službi iz Hrvatske", rekao je Avdić nakon saslušanja za N1⁷. Dodao je da nije želio otkriti svoje izvore za ovu priču.

Tužilaštvo BiH se 3. aprila 2019. oglasilo povodom ove afere:

"Svi saslušani svjedoci, osim Avdić Avde koji nije pitan o navedenoj problematici, iz razloga jer postoje zakonske prepreke za njegovo saslušanje, nisu iznijeli bilo kakva saznanja da su navedene tri osobe (Mato Đaković, Mijo Krešić i Ivan Bandić) sudjelovale u prethodno opisanim aktivnostima".

Afera „Potkivanje“: Koncem maja 2019. godine, magazin Žurnal objavio je prepisku, a dan kasnije i videosnimak, kojeg su mediji nazvali Potkivanje,⁸ a

4 Žurnal, 08. 03. 2019: [Državno tužilaštvo isljeđivalo novinarku Žurnala](#)

5 YouTube - Žurnal, 19. mart 2019: [Afera Selefije: Vrbovali su me da prenosim oružje](#)

6 [Teror in Bosnien und Herzegowina: Waffen](#) 30. 03. 2019.

7 N1, 22. 03. 2019: [Avdo Avdić pozvan u Tužilaštvo BiH](#)

8 Žurnal, 23. 05. 2019: [Pogledajte video Potkivanja: Ti ćeš meni sve dostaviti pa ću ja vidjeti sa Dalidom!](#)

na kojem se vidi da predsjednik VSTV-a Milan Tegeltija u banjalučkoj kafani sjedi sa Nerminom Aleševićem, privrednikom iz Velike Kladuše i sad već suspendovanim inspektorom Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA) Markom Pandžom. Razgovaraju o sudskom predmetu koji je aktivan u Tužilaštvu Kantona Sarajevo.

Na videosnimku se čuje Pandža kako od Aleševića traži 2.000 KM kako bi, kako sam kaže, "potkovao" Tegeltiju. Odatle i naziv ove afere.

U vezi sa ovim slučajem, u Tužilaštvu BiH su kao osumnjičeni saslušani Alešević i Pandža, dok je Tegeltija iskaz dao kao svjedok.

Strasti oko ove priče i navodne umiješanosti predsjednika VSTV-a u koruptivne radnje nisu se smirile do danas, a reakcije su mnogobrojne, posebno nakon posljednjeg saopćenja Tužilaštva BiH od 20. juna u kojem su, između ostalog, naveli: *"S obzirom da su u posljednje vrijeme, prisutni svakodnevn i intenzivni pritisci na rad VSTV BiH, Tužiteljstva BiH, odnosno pravosuđa Bosne i Hercegovine u cjelini, a koji pritisci u određenoj mjeri već počinju ometati redovit rad pravosuđa, da je Tužiteljstvo BiH formiralo predmet gdje će se sa dužnom pažnjom i u skladu sa zakonom, ispitati motivi i razlozi osoba koje putem medija šalju javnosti takve negativne poruke o radu pravosuđa s ciljem destabilizacije pravosudnog sustava"*.

Najava Tužilaštva BiH da će, u skladu sa zakonom, ispitati "motive i razloge osoba koje putem medija šalju javnosti negativne poruke o radu pravosuđa s ciljem destabilizacije pravosudnog sistema", izazvala je brojne reakcije u BiH.

Prva je reagovala Ambasada SAD-a u BiH, poručivši na svom twitter nalogu kako odgovorne i nezavisne institucije trebaju da istraže korupciju i zloupotrebu položaja, a ne one koji rade na otkrivanju prijestupa: *"Slobodni mediji i istraživačko novinarstvo igraju važnu ulogu u odbrani javnog interesa u demokratskom društvu"*.⁹

Reagovali su i iz Udruženja BH novinari. Vjeruju da se iza ovog saopćenja ne krije namjera Tužilaštva BiH da privodi i isljeđuje novinare i urednike čiji su

⁹ <https://www.klix.ba/vijesti/bih/ambasada-sad-a-u-bih-pravosudje-treba-istrazivati-korupciju-a-ne-one-koji-otkrivaju-zloupotrebe/190619115>

mediji objavili sporni videosnimak afere „Potkivanje“.

- *Vjerujemo da Tužiteljstvo BiH poznaje medijske slobode i prava novinara na način kako su ona regulirana domaćim i međunarodnim zakonima i propisima, i da neće posezati za pravosudnim pritiskom na medijske profesionalce na način kako se to desilo u aprilu i martu ove godine, kada su glavna tužiteljica Gordana Tadić i jedan broj postupajućih tužitelja na nedozvoljen način pokušali prisiliti novinare portala Žurnal na otkrivanje izvora informacija i, protivno Krivičnom zakonu BiH, prisiliti ih na kršenje profesionalne tajne, stoji u saopćenju.*¹⁰

Potez Tužilaštva BiH javno je na svom twitter profilu osudila i Dunja Mijatović, komesarka za ljudska prava Vijeća Evrope, ocijenivši ga neprihvatljivim i napadom na slobodu izražavanja.

Reagovao je i Forum za etiku i usklađenost BiH¹¹: *"Tužilaštvo tvrdi da svakodnevni javni pritisci na VSTV i Tužilaštvo BiH već počinju ometati redovan rad pravosuđa, čime ustvari samo dokazuju da je javna kritika nužno potrebna i korisna za građane. Ako ih kritika ometa u redovnom radu, to znači da rade pogrešno i nepošteno, jer zašto bi ih inače javna kritika ometala u radu. Na kraju krajeva, naivni posmatrač se može zapitati da li je stanje u ovoj državi redovno, da bi Tužilaštvo redovno radilo", navodi se, između ostalog, u njihovom saopćenju.*

Najava Tužilaštva BiH da će preispitati negativne poruke o svom radu i formirati predmete o njima predstavlja zastrašivanje javnosti krivičnim progonom, jer ovakve kritike spadaju u slobodu izražavanja i svojstvene su demokratskim društvima, kazali su iz Transparency Internationala u BiH. Kritike stručne i šire javnosti ili medijsko izvještavanje o radu pravosuđa ne mogu se nikako dovesti u vezi sa ometanjem rada pravosuđa, niti se mogu prikazati kao nedopušteni pritisak:

- *TI BiH smatra da je posljednje saopštenje Tužilaštva BiH pokušaj da se spriječi dalje medijsko izvještavanje o nepravilnostima u radu pravosuđa i učutka onaj dio javnosti koji je reagovao na natpise o posljednjim aferama u kojim se kao glavni akteri pojavljuju sudije i tužioc. (...) Jedini način da pravosuđe povrati svoj ugled i povjerenje građana je u procesuiranju visoke i političke korupcije, a ne u obračunima sa medijima i kritičarima, navodi se u*

¹⁰ [UO BHN: Reakcija na saopćenje Tužilaštva BiH](#), 19.06.2019.

¹¹ WEFEC, 20. 06. 2019. [Tužilaštvo BiH baca petarde u pogrešnom pravcu](#)

saopćenju TI. ¹²

Predsjednik VSTV-a Milan Tegeltija je, u pauzi trećeg dana sjednice VSTV-a održanoj 21. juna 2019., izjavio kako će tužiti sve medije, novinare i političare koji su tvrdili da je on umiješan u korupciju.

Poručio je kako "*niko nije iznad zakona pa ni novinari koji nemaju pravo kršiti zakon i činiti krivična djela*". Najavio je da će tužiti i pojedine medije u Njemačkoj koji su pisali o njegovoj navodnoj umiješanosti u korupciju. "*Molim da se ovo ne razumije kao atakt na novinarsku profesiju. Zaštita mojih prava odnosi se na prekoračenje onoga što novinari imaju pravo raditi*", kazao je Tegeltija.

Otišao je i korak dalje te najavio i podnošenje disciplinske, ali i krivične prijave prijave protiv ljudi iz pravosuđa koji su sugerisali Tužilaštvu BiH da on treba biti osumnjičeni u aferi "Potkivanje" iako je taj postupak bio u toku.

Kako kaže, sve osobe koje su iznijele tvrdnju da je on koruptivan bit će tuženi za klevetu. ¹³

U Klubu novinara Banja Luka nadaju se da, kada je Tužilaštvo reklo da će istražiti osobe, nije mislilo na novinare, **pisalo je Oslobođenje**. ¹⁴

"*Ukoliko se ovdje ciljalo na novinare koji otkrivaju probleme u funkcionisanju pravosuđa u BiH, u radu sudija i tužilaca, a vidimo da ih ima mnogo prema posljednjim informacijama Žurnala, ovo je ogroman korak unazad kada je riječ o medijskim slobodama*", istakao je za Oslobođenje Siniša Vukelić, predsjednik Kluba. ¹⁵

Advokat i bivši državni sudac Vlado Adamović smatra da Tužilaštvo ne može ništa uraditi u pogledu javnih komunikacija, ukoliko to nisu klevete, uvrede i govor mržnje.

„Sve ostalo je dozvoljeno. Tako da je svaki pokušaj da se spriječi sloboda

12 Žurnal, 20. 06. 2019. [Reakcije na najavu Tužilaštva BiH: Javno demonstriranje pravosudne sile nad medijskim slobodama!](#)

13 Patria, 21. 06. 2019. [Tegeltija najavio tužbe protiv novinara, medija, ljudi iz pravosuđa](#)

14 Oslobođenje, 21. 06. 2019. [Pravosudna sila nad novinarima](#)

15 Oslobođenje, 21. 06. 2019. [Pravosudna sila nad novinarima](#)

govora i sloboda mišljenja uzaludan“, jasan je Adamović.

Selim Karamehić, sudija i član VSTV-a BiH, u intervjuu za *Oslobođenje*,¹⁶ kazao je da "ne ulazeći u nadležnosti Tužilaštva BiH, onaj dio njihovog saopštenja zaista stvara dilemu, pa i opravdan strah ljudi iz medija prije svega, ali i drugih koji daju komentar i kritiku".

- Mislim da je Tužilaštvo BiH malo - neću reći pretjeralo - preoštro postupilo. Trebalo bi se voditi računa o težini riječi u saopštenju. Znači li to da će ambasador Berton ili ambasadori pojedinih zemalja koje su pisale kritički biti dio predmeta? Ja nisam za to da se prava slobode govora i medija ograničavaju na ovakav način. Ako pojedinac smatra da je povrijeđeno njegovo pravo na ličnost, ima pravo da podnese tužbe, ali to je pojedinačno pravo. Za nas važe posebni standardi, u smislu da moraju biti posebno visoki, i profesionalni i moralni standardi. Moramo biti strpljivi, tolerantni i argumentovano odgovarati na kritike. Naš kvalitativni rad i rezultati su najbolji kontraargumenti za bilo kakvu kritiku, kazao je Karamehić.

„SAVJETI“ IZ TUŽILAŠTVA I POLICIJE

Sudija Suda BiH Branko Perić je u intervjuu za junsko izdanje Dana izjavio: "Mislim da oni ne znaju ni šta pišu, ni šta rade. Takve izjave potvrđuju njihovu nekompetentnost za upravljanje institucijom. Sjetite se kako je glavna tužiteljica Gordana Tadić savjetovala novinare".

Kolege i ja dobro se sjećamo kada je Gordana Tadić 19. aprila 2019. godine, kada je Misija OSCE-a predstavljala svoj posljednji izvještaj o korupciji, novinarima dala savjet prema kojem oni svoja otkrića o kriminalu, zloupotrebama, obavještajnim aferama i sličnim protivzakonitim radnjama ne treba da objavljuju, već da prijave Tužilaštvu ili policiji. A mogu i Predsjedništvu i Vijeću ministara?! I to, dodala je, s prikupljenim dokazima!

Ovo i nije jedini ovakav istup gospođe Tadić. Kao primjer svojevrsnog odnosa glavne državne tužiteljice prema medijima, posebno onima koji ukazuju na nepravilnosti u pravosuđu, možemo navesti i situaciju sa predstavljanja

16 Oslobođenje, 28. juni 2019. [Selim Karamehić: VSTV izbjegava da razgovara o suštinskim stvarima](#)

OSCE-ovog izvještaja "Upravljanje predmetima ratnih zločina u postupku pred Tužilaštvom BiH". Naime, novinar Avdić je postavio pitanje glavnoj tužiteljici Tužilaštva BiH Gordani Tadić, koja mu je kratko odgovorila: "*Avdo, ja ne odgovaram na vaša pitanja*".

Svakako ne treba zanemariti ni mnogobrojne istupe potpredsjednice VSTV-a BiH Ružice Jukić. Ona sjednice ovog pravosudnog tijela voli iskoristiti kako bi svako malo pomenula medije i novinare koji su se kritički osvrnuli na njen rad.

Potpredsjednica Jukić često se javnosti obraća i putem svog Facebook profila. Tako je 29. maja ove godine napisala status o tome kako „Federalna TV odrađuje svoj dio zadatka napada na neovisno pravosuđe. Zadatka dobivenog od paradržavnih centara moći“. Novinari su je u nekoliko navrata pitali da pojasni ko su ti "paradržavni centri moći", ali gospođa Jukić se nikada nije izjasnila do kraja.

Novinare na sjednicama VSTV-a voli „prozivati“ i druga potpredsjednica ove institucije Jadranka Lokmić - Misirača, u slučajevima kada joj se nije svidio neki naslov ili tekst, a u kojem je spomenuta njena malenkost.

ŠTA KAŽU NOVINARI KOJI IZVJEŠTAVAJU O PRAVOSUĐU

Admir Muslimović, novinar portala Detektor.ba, smatra da je odnos pravosuđa prema medijima u BiH na katastrofalno lošem nivou.

"Osim pritisaka na medije, te saslušanja novinara koji otkriju i pokrenu neke od afera, kao što su slučaj "Potkivanje", lažne diplome i drugi, problem između novinara i pravosudnih institucija ogleda se u zatvorenosti njihovog sistema, koji bi prema javnosti trebao biti potpuno otvoren. Pravosuđe je sve zatvorenije za medije, što onemogućava kvalitetno izvještavanje o procesima u vezi sa ratnim zločinima, korupcijom, organiziranim kriminalom. Sudovi i tužilaštva internim aktima nastoje medijima ograničiti pristup sudskim procesima uprkos činjenici da je zakonom u BiH predviđeno da su suđenja javna, te da međunarodni standardi nalažu transparentnost – što znači brzo odgovaranje na upite, kao i dostupnost optužnica i presuda. Petnaest godina nakon reforme pravosuđa u Bosni i Hercegovini, sudovi i tužilaštva nemaju jednaka pravila o transparentnosti, tako da se na državnom nivou ne mogu dobiti optužnice, audio i video snimci se izdaju samo u trajanju do deset minuta, a novinari imaju iznimno loša iskustva i s odgovaranjem na upite", kaže Muslimović.

Nedavnu najavu Tužilaštva BiH da će, u skladu sa zakonom, "ispitati motive i razloge osoba koje putem medija šalju javnosti negativne poruke o radu pravosuđa s ciljem destabilizacije pravosudnog sistema" i Tegeltijine najave tužbi protiv medija i političara, Muslimović smatra javnim demonstriranjem pravosudne sile nad medijskim slobodama.

„Slobodni mediji i istraživačko novinarstvo igraju važnu ulogu u odbrani javnog interesa u demokratskom društvu, te stoga najave Tegeltije i Tužilaštva BiH smatram pokušajem zastrašivanja i apsolutnim pritiskom pravosuđa na medije. Odluka Tužilaštva BiH o ispitivanju navodnih motiva i razloga predstavlja zastrašivanje javnosti krivičnim progonom, a Tužilaštvo BiH pokušava na taj način da spriječi dalje medijsko izvještavanje o nepravilnostima u radu pravosuđa i učutka onaj dio javnosti koji je reagovao na natpise o posljednjim aferama u kojima se kao glavni akteri pojavljuju sudije i tužioc“, tvrdi Muslimović.

Na pitanje kako poboljšati taj odnos, on odgovara da je situacija kristalno jasna, odnosno "pravosuđe se prema javnosti mora otvoriti, biti transparentnije, jer javnost ima pravo da zna šta se dešava u procesima koji se vode pred sudovima, i na kraju krajeva, plaćaju sredstvima budžetskih korisnika u ovoj zemlji".

„Navešću i primjer pozitivnog odnosa pravosuđa prema medijima u BiH. To je slučaj Tužilaštva TK i portparola Admira Arnautovića, koji ima fenomenalnu saradnju sa medijima iz BiH i regiona. Dakle, poboljšati kompletan pravosudni sistem i odnos prema novinarima, po modelu portparola Arnautovića“, zaključuje Muslimović.

Faruk Durmišević, novinar Federalne televizije (FTV), također smatra da je odnos pravosuđa prema medijima loš.

„Mnogo je slučajeva koji to ilustruju, ali najbitniji su oni slučajevi kada kritika urodi plodom. Naime, nakon što su pripadnici sedme sile kritikovali odnos državnog Tužilaštva prema medijima, svjedočili smo da je Boris Grubešić, portparol ove pravosudne institucije, izašao pred novinare ispred kompleksa pravosudnih institucija BiH i dao izjavu, i to nakon dugo vremena“, kaže Durmišević.

Dalje navodi da Tužilaštvo BiH ima mnogo drugih problema i izazova s kojima se suočava (za primjer navodi izvještaj OSCE-a o procesuiranju ratnih zločina)

te da je bavljenje medijima, prema njegovom mišljenju, bespotrebno, posebno uzevši u obzir da novinari nisu dužni otkriti svoj izvor.

„Time se samo stvara slika da su oni koji kritikuju meta revanšizma onih koji te kritike ne prihvaćaju. Isto je sa VSTV-om, jer tu imamo jednu ozbiljniju dimenziju. Parafraziram sada uglednog kolegu Senada Avdića, koji je rekao da nije moguće vjerovati u nepristrasnost sudije u procesima kada članovi VSTV-a tuže novinare, jer ako taj sudija oslobodi novinara, tada može njegova sudbina biti upitna, jer neki član Vijeća odlučuje o njegovoj karijeri. To je zaista tako. Mnogo je primjera koji to dokazuju i mi se nalazimo u jednoj delikatnoj situaciji gdje su oni koji su odgovorni za stanje u trećem stubu vlasti postali sami sebi svrha i izolirani od okruženja u kojem se nalaze. Kritika i izvještavanje o mogućim nezakonitostima mora postojati uz, naravno, poštovanje svih etičkih i profesionalnih standarda novinara, a sa druge strane, pravosudni dužnosnici moraju osjetiti taj puls javnosti i medija i insistirati na utvrđivanju eventualnih nezakonitosti uz nepristrasan proces, kako bi makar donekle bilo vraćeno povjerenje u pravosuđe“, naglašava Durmišević.

KAD VSTV TUŽI NOVINARE

Prema pisanju portala Faktor, dvije zamjenice predsjednika Tegeltije su u posljednjih nekoliko godina podigle, čak, sedam tužbi zbog navodnih kleveta.¹⁷ Lokmić-Misirača je, prema podacima Općinskog suda u Sarajevu, podigla četiri tužbe, a Jukić jednu manje. Presude u tim predmetima donose sudije čije su karijere u rukama upravo Lokmić-Misirače i Jukić te njihovih kolega iz VSTV-a, što, u najmanju ruku, dovodi u pitanje objektivnost donosioca presuda i njihovu pravičnost, a učestala praksa podnošenja tužbi, uzimajući u obzir postojeću situaciju, predstavlja eklatantan primjer pritiska na medije, ograničavanja njihove slobode i zaustavljanja ili ozbiljnog ugrožavanja otvorene rasprave o pitanjima od javnog interesa.

Osim učestalog podnošenja tužbi za klevetu kao jednog od načina vršenja pritiska na medije, pravosudne institucije onemogućavaju novinare u izvršavanju radnih zadataka i uskraćivanjem informacija.

Tužilaštvo BiH već odavno novinarima ne odgovara na upite, niti je iz ove

¹⁷ [Članovi VSTV-a discipliniraju medije: Afere im uzrokuju "duševnu" bol vrijednu nekoliko hiljada KM](#), Faktor, 16. 06. 2019.

pravosudne institucije moguće dobiti bilo kakvu informaciju. Prije nekoliko mjeseci Boris Grubešić, glasnogovornik Tužilaštva BiH, uputio je medijima cirkularnim e-mailom saopćenje koje je počinjalo sa "Žurno", a vijest se odnosila na sastanak Gordane Tadić sa radnom skupinom Vijeća EU. Na to je prvi reagovao Veldin Čustović, urednik televizije Hayat. U svom odgovoru Grubešiću, Čustović je naveo: "*Borise, nadam se, a vjerujem da se nadaju i sve moje kolege novinari, da ćeš jednom u svojoj karijeri nama novinarima poslato video, foto konkretnih akcija koje su u interesu javnosti ili barem lokacije gdje se te akcije izvode kako bi djelimično doprinio našem profesionalnom izvještavanju o tadu Tužilaštva i osoblja Tužilaštva. Vjerujem da nikome od kolega nije zanimljiv dnevni izvještaj rada tvoje šefice*".

Čustovića su podržale i kolege iz ostalih medijskih kuća u BiH.

PERSPEKTIVE I POUKE – KAKO DALJE

Pritisci na medije u BiH i nisu neka novina. Međutim, u posljednje vrijeme oni sve više uzimaju maha, a i sam način prijetnji postao je sofisticiraniji: tuži medije i, ukoliko izgube na sudu, morat će platiti drakonske kazne.

Osvrćući se na posljednja dešavanja u VSTV-u i našem pravosuđu, banjalučki profesor i sociolog Ivan Šijaković kaže da su "oni (predstavnici pravosudnih institucija, op.a.) faktički poklopili sve institucije u BiH".

- Ima nekoliko medija, pet ili šest, koji se još „koprcaju“ i žele da objave nešto pošteno i istinito. Kada vi „poklopite“ još tih nekoliko medija, onda nemate nikoga ko vam se, uslovno rečeno, suprotstavlja, odnosno nemate nikoga ko ukazuje na vaše nepristojno ponašanje. I to će im uspjeti narednih mjeseci, zapravo sam ubijeđen u to. Njima više niko ništa neće smjeti. Ko izgovori njihovo ime, bit će hapšen na ulici ili će se slati ljudi sa bejbol palicama da ga premlate negdje u mraku, poručuje profesor Šijaković.

Sudija Branko Perić je u kolumni za Nezavisne novine¹⁸ maja ove godine napisao: "*Povjerenja u pravosuđe više nema. Čast i dostojanstvo sudija i tužilaca više ne postoji. Svi smo mi danas za građane ove zemlje Ružice, Milan i Jadranka. Ništa drugo nismo ni zaslužili, jer smo ćutali kada je trebalo da govorimo*".

I mi novinari bi iz ove izjave sudije Perića mogli izvući pouku: svaku prijetnju,

¹⁸ [O sramoti i ćutanju: Kad Ružica Jukić javno osuđuje](#), Nezavisne novine, 20.05.2019.

"dobronamjerno upozorenje" i napad na nas i kolege obavezno prijaviti, jer ćutnja nikome nije dobro donijela.